

LAUREA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma, kansalais- ja aluelähtöinen kehittäminen (Laurea Tikkurila, sote), ZYV107SJ

Toimintaympäristö

Sosiaalialan toimintaympäristö on jatkuvasti muuttuva. Globalisaatio, talouden ja elinkeinoelämän muutokset sekä teknologinen kehitys heijastuvat yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen elämässä. Haasteita sosiaalialan työlle luo väestön ikääntyminen, monikulttuurisuus ja sosio-ekonomiset erot. Hyvinvointialan palvelurakenne on siirtymässä järjestelmä- ja sektorikeskeisyydestä asiakaslähtöisiin ja verkottuneisiin palveluihin. Lähiyhteisöjen ja yksityisten palveluiden merkitys hyvinvoinnin tuottamisessa kasvaa. Hyvinvointiteknologia tulee osaltaan tarjoamaan uudenlaisia mahdollisuuksia, vaikka ihmiseltä ihmiselle työn merkitys edelleen korostuu. Hyvinvointialan haasteisiin vastaaminen edellyttää myös uudenlaisia palveluinnovaatioita.

Laurean toiminta-alue, Helsingin metropolialue, on alueena erityisen dynaaminen. Sille on ominaista väestön kasvu, voimakas taloudellinen ja teknologinen kehitys sekä kansainvälisyys ja monikulttuurisuus. Uudellamaalla ihmisten elämäntapa vaihtelee urbaanille ympäristölle ominaisesta kaupunkikulttuurista maaseutumaiseen lähiyhteisökulttuuriin. Väestön ikääntyminen on suurin yksittäinen haaste hyvinvointityölle. Haasteita liittyy myös elämäntilanteeltaan erilaisten lapsiperheiden arjen tukemiseen sekä erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin ja yhteiskunnallista marginalisaatiota aiheuttaviin tekijöihin, kuten työttömyyteen, asunnottomuuteen, päihde- ja mielenterveysongelmiin, sekä rikollisuuteen.

Asiantuntijuus

Sosiaalialan koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa sosiaalisen asiantuntijoita. Tämä merkitsee kasvatukseen, kuntoutukseen, ennaltaehkäisyyn ja toimintakyvyn ylläpitämiseen liittyvien kysymysten tarkastelua ihmisten välisistä suhteista, sosiaalisista tilanteista ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta käsin. Sosiaalialan arvopohja lähtee ihmisen kunnioittamisesta ja yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosionomit (ylempi AMK) ovat sosiaalialan arvopohjasta ja viitekehyksestä lähtevän kehittämistoiminnan asiantuntijoita.

Ihmistyön valmiudet, vuorovaikutusvalmiudet, empaattisuus, vastuullisuus, ihmisten ja ryhmien ohjaamisen taidot sekä ihmisen kokonaisvaltainen kohtaamisen valmiudet muodostavat sosiaalialan osaamisen keskeisen ytimen. Myös ongelmien, voimavarojen ja tukemisen yhteiskunnallinen luonne korostuu. Sosiaalialan työ on kiinteästi yhteydessä hyvinvointiyhteiskunnan rakenteisiin. Alan toimintaympäristöt rakentuvat yhteiskuntapoliittisten päätösten pohjalta. Sosiaalialan ammattilaiset ovat yhteiskuntapoliittisten päätösten toimeenpanijoita ja asiakkaiden ohjaajia hyvinvointipalvelujen käyttämisessä. Toisaalta yhteiskunnallinen vaikuttamisen ja kansalaisten tukeminen yhteisöllisissä muutosprosesseissa liittyy sosiaalialan ydinosaamiseen. Sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettua ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa korostuu sosionomi (AMK) –tutkintoa vahvemmin yhteiskunnallinen näkökulma: Olennaista on asiakastyön ja kehittämistoiminnan näkeminen laajempaa yhteiskunnallista ja globaalia taustaa vasten.

Osaamisalueet

Nykyisin käytössä olevien sosiaalialan menetelmien osaaminen ja toimintatapojen tunteminen sekä sosiaalisen näkökulman syvällinen ymmärtäminen ovat keskeinen osa sosiaalialan osaamista. Kuitenkin työskenneltäessä erilaisissa elämäntilanteissa olevien asiakkaiden ja muuttuvien yhteiskunnallisten tilanteiden kanssa korostuu valmiiden työmenetelmien sijasta tutkiva ja kehittävä työote sekä oman toiminnan ja oman oppimisen jatkuva itsearviointi, reflektiivinen ammatillisuus. Yhteiskunnalliset tehokkuusvaatimukset sekä kansalaisten oikeuksien ja työn vaikuttavuuden korostaminen ovat nostaneet esiin palveluiden ja työmenetelmien arvioinnin, toiminnan laadun ja johtamisen. Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnossa korostuu toiminnan arviointi sekä kansalaisia osallistavat työmenetelmät.

Koulutusohjelma pyrkii vastaamaan erityisesti seuraaviin osaamishaasteisiin:

- Tarve kehittää sosiaalialan ja sen lähialueiden työtä, etsiä uusia innovatiivisia työmuotoja ja tapoja organisoida työtä
- Siirtyminen julkissektorivetoisesta hyvinvointipalvelujen tuottamisesta moninaisiin palvelujen tuottamistapoihin luo monia haasteita. Haasteisiin vastaamisessa projektimainen työskentelytapa on tärkeä keino
- Hyvinvointipalvelujen kehittämisessä korostuu järjestelmän näkökulman ohella yhä enenevässä määrin

kansalaisnäkökulma, kansalaisten oikeudet tarpeen mukaiseen ja laadukkaaseen palveluun. Koulutuksen kautta pyritään vastaamaan erityisesti Helsingin metropolialueen hyvinvointialan erityishaasteisiin.

Koulutusohjelmasta valmistunut Sosionomi (ylempi AMK) on kansalais- ja aluelähtöisen kehittämistoiminnan asiantuntija. Koulutuksessa on olennaista toisaalta sosiaalialan arvopohja ja viitekehys, toisaalta taas työelämän kehittämisen valmiudet.

Sosionomin (ylempi AMK) ydinosaamisalueet ovat:

- Sosiaalialan eettinen osaaminen
- Asiakastyön ja työmenetelmien kehittämisosaaminen
- Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen ja kehittäminen
- Yhteiskunnallinen analyysitaito
- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen
- Yhteiskunnallisen vaikuttamisen osaaminen
- Johtamisosaaminen
- Tutkimus- ja kehittämisosaaminen

Tutkiva ja kehittävä työote on keskeinen osa kaikkea sosiaalialan työtä. Erityisesti tutkimus- ja kehittämisosaaminen painottuu sosionomin ylemmässä amk-tutkinnossa. Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee työn kehittämisen menetelmiä ja osaa arvioida kehittämistoimintaa käyttämällä soveltuvia tutkimusmenetelmiä. Hän osaa analysoida ja käsitteellistää sosiaalialan muutosprosesseja. Hän osaa kehittää työtä kriittisesti soveltaen sekä tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa että käytännön kehittämistoiminnassa syntynyttä kokemustietoa. Hän kykenee uudistamaan sosiaalialan käytäntöjä systemaattista tiedontuotantoa hyödyntäen.

Koulutusohjelmassa korostuu myös yhteiskunnallinen analyysitaito: Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee yhteiskunnan muutoksen kriittisen analyysin ja sosiaalisten vaikutusten ennakoinnin. Hän osaa analysoida ihmisten sosiaalisten toimintaedellytysten muotoutumisen globaaleja muutostrendejä. Sosionomi (ylempi AMK) osaa jäsentää ja analysoida sosiaalisten ongelmien syitä ja niiden ilmenemismuotoja.

Sosiaalialan arvopohja syvenee ylemmän tutkinnon yhteydessä. Erityisesti painottuu kansalaisten oikeuksien ja tarpeiden näkökulma kaiken sosiaalialan toiminnan ja kehittämistoiminnan lähtökohtana. Hyvinvointialan työssä korostuu kansalaisten osallisuus.

Koulutusohjelman kuvaus

Sosiaalialan koulutus nojautuu ihmisen kehitysmahdollisuuksia, aktiivisuutta ja voimavaroja korostavalle ihmiskäsitykselle. Oppimistilanteissa edistetään aktiivista tiedonkäsittelyä sekä korostetaan luovuutta, elämyksellisyyttä ja vuorovaikutteisuutta. Oppimisen lähtökohtana on oman vuorovaikutus- ja kokemustavan reflektointi, omien kokemusten ja oman elämänhistorian tuottamien tietorakenteiden kriittinen tarkastelu. Koko koulutuksen ajan opiskelijaa tuetaan tutkivan ja kehittävän työotteen omaksumisessa sekä eettisen tietoisuuden kehittämisessä ja valmiudessa kriittiseen eettiseen pohdintaan ja vastuullisuuteen.

Opiskelu koulutusohjelmassa

Koulutus etenee kansalais- ja aluelähtöisen kehittämishankkeen etenemislogiikan mukaisesti. Opiskelijan oppimisprosessi kytkeytyy koulutusohjelmassa tiiviisti työelämän kehittämistoimintaan. Koulutuksen alussa on olennaista kansalais- ja aluelähtöisen viitekehysten omaksuminen sekä kansalaisten tarpeiden analysointi. Opiskelija oppii kehittämistoiminnan suunnittelua ja johtamista sekä kansalaislähtöisiä asiakastyön ja verkostotyön menetelmiä. Koulutuksen loppupuolella painottuu monipuolisten arviointi-, raportointi- ja vaikuttamisvalmiuksien omaksuminen.

		1. vuosi	2. vuosi
OP	OPINNOT		
168	KEHITTÄMISTOIMINNAN YHTEISKUNNALLINEN KONTEKSTI		
00557	Kansalais- ja aluelähtöisyys hyvinvoinnin taustana	10	
00558	Hyvinvointipalvelut sosiaalialan kontekstissa		5
169	KEHITTÄMISTOIMINTA JA SEN JOHTAMINEN		
00559	Tutkivan kehittämisen metodologia	10	
00560	Kehittämistoiminnan suunnittelu ja johtaminen	10	
170	KANSALAISLÄHTÖISET SOSIAALIALAN MENETELMÄT		
00561	Osallistavat ja aktivoivat käytännöt	10	
00562	Asiakaslähtöinen verkostotyö		5
148	OPINNÄYTETYÖ KEHITTÄMISHANKKEENA		
00415	Opinnäytetyö		30
125	VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT		
		0	0

Vuositeema ja kompetenssit

Opinto		Laajuus	Kompetenssit
00557	Kansalais- ja aluelähtöisyys hyvinvoinnin taustana	10	Globalisaatio-osaaminen (H)
00559	Tutkivan kehittämisen metodologia	10	Innovaatio-osaaminen (H)
00560	Kehittämistoiminnan suunnittelu ja johtaminen	10	Eettinen osaaminen (H)
00561	Osallistavat ja aktivoivat käytännöt	10	Reflektio-osaaminen (H)
00562	Asiakaslähtöinen verkostotyö	5	Verkosto-osaaminen (H)

H - Henkilökohtaisen osaamisen taso

O - Organisaation kehittämisen taso

Y - Yhteiskunnallisen uudistamisen taso

168 KEHITTÄMISTOIMINNAN YHTEISKUNNALLINEN KONTEKSTI, 15 op

00557 Kansalais- ja aluelähtöisyys hyvinvoinnin taustana, 10 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija osaa analysoida alueellisen hyvinvoinnin haasteita elinolo-, asukas- ja asiakaslähtöisesti. Opiskelija tuntee suomalaisen hyvinvointipalvelujärjestelmän ja osaa analysoida sitä suhteessa muihin alueellisiin ja kansainvälisiin hyvinvoinnin tuottamisen tapoihin. Opiskelija ymmärtää sosiaalityön uuteen asiantuntijuuteen ja kansalaisnäkökulmaan liittyvät haasteet sekä osaa analysoida omaa asiantuntijuuttaan. Opiskelija osaa toteuttaa kansalais- ja aluelähtöisen tarveanalyysin ja suunnata kehittämistoimintaa sen pohjalta.

Opintojakson sisältö:

- Hyvinvointivaltio ja -yhteiskunta, kansainväliset hyvinvoinnin tuottamisen tavat, eurooppalainen hyvinvointipolitiikka
- Avoin ja dialoginen asiantuntijuus
- Kansalaisuus ja kansalaisyhteiskunta
- Kansalais- ja aluelähtöinen tarveanalyysi

00558 Hyvinvointipalvelut sosiaalialan kontekstissa, 5 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija osaa arvioida palvelujen laatua sekä kehittämistoimintansa vaikuttavuutta suhteessa kohdeorganisaationsa toimintaan, toiminnan tuloksiin ja niiden hyödyllisyyteen. Opiskelija osaa tarkastella omaa kehittämistoimintaansa osana suomalaista hyvinvointiyhteiskunnan kehittämistä ja suhteuttaa tätä kehittämistoimintaa kansainvälisiin kehityskuluihin. Opiskelija osaa käyttää kansalaislähtöisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja.

Opintojakson sisältö:

- Palvelujen laatu, laatujärjestelmät, esteettömät ja yhdenvertaiset palvelut
- Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden asiakas- ja kansalaislähtöinen arviointi
- Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehittämistoiminnan painopisteet ja kansainväliset haasteet
- Kansalaislähtöinen vaikuttaminen yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla

169 KEHITTÄMISTOIMINTA JA SEN JOHTAMINEN, 20 op

00559 Tutkivan kehittämisen metodologia, 10 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija ymmärtää kehittämistoiminnan ominaisluonteen, etenemislogiikan ja metodisen pohjan sekä hallitsee kehittämisen menetelmiä. Opiskelija ymmärtää tiedontuotannon merkityksen osana kehittämistoimintaa. Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa teoreettisesti perusteltuja tiedonhankintatapoja. Opiskelija osaa tuottaa tutkimusaineistoja osallistavalla tavalla ja hallitsee tutkimusaineiston analyysitapoja. Opiskelija osaa analysoida arviointitutkimuksen teoreettismetodologisia taustaolettamuksia. Opiskelija ymmärtää arviointitiedon relatiivisen ja arvosidonnaisen luonteen ja osaa tuottaa arviointitietoa.

Opintojakson sisältö:

- Tiedon käsite, tiedon intressit ja uuden tiedon tuottaminen kansalais- ja aluelähtöisesti
- Kehittämistoiminnan luonne ja metodinen pohja, suunnitelma- ja prosessorientoitunut kehittäminen, projektisykli, toimintatutkimuksellinen kehittäminen sekä osallisuuden merkitys kehittämistoimissa
- Tutkimusprosessin luonne ja merkitys osana kehittämistoimintaa
- Laadullisen ja määrällisen tutkimusaineiston tuottaminen ja analysointi
- Raportointi ja tieteellinen kirjoittaminen
- Arviointitutkimuksen erilaiset suuntauksat ja niiden teoreettis-metodologiset oletukset, arviointiasetelman laadinta, arviointitiedon kerääminen ja analysointi sekä saadun tiedon hyödyntäminen

00560 Kehittämistoiminnan suunnittelu ja johtaminen, 10 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija osaa suunnitella kehittämisprojekteja ja johtaa niitä. Opiskelija osaa käyttää projektihallinnan erilaisia menetelmiä. Opiskelija osaa johtaa muutosprosesseja kehittämistoiminnan näkökulmasta sekä myös laajemmin johtaa ja kehittää moniammatillisia työyhteisöjä ja verkostoja. Opiskelija tuntee sosiaalialan kehittämistoimintaa ja verkostoyhteistyötä säätelevän normiston.

Opintojakson sisältö:

- Projektin suunnittelu, hallinta ja seuranta, projektijohtajan rooli ja tehtävät
- Jaettu johtajuus osana verkostoitunutta asiantuntijayhteisöä
- Prosessijohtaminen, asiajohtaminen, henkilöstöjohtaminen
- Hyvinvointia turvaavat säädökset, sosiaalilainsäädäntö sekä verkostoyhteistyötä säätelevät säädökset

170 KANSALAISLÄHTÖISET SOSIAALIALAN MENETELMÄT, 15 op

00561 Osallistavat ja aktivoivat käytännöt, 10 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija osaa käyttää, soveltaa ja kehittää osallistavia, aktivoivia ja valtaistavia menetelmiä erilaisten asiakkaiden, asiakasryhmien ja yhteisöjen kanssa työskennellessään sekä työtä kehittäessään. Opiskelija hallitsee sosiokulttuurisen työskentelyn perusperiaatteet. Opiskelija osaa kriittisesti arvioida sosiaalialan työmenetelmiä ja käytäntöjä tutkimukselliset ja eettiset periaatteet huomioiden.

Opintojakson sisältö:

- Osallisuus ja valtaistuminen sosiaalialan asiakastyössä ja työn kehittämisessä
- Osallistavat menetelmät
- Yhteiskunnallisen ja rakenteellisen muutostyön menetelmät
- Sosiokulttuurinen, kulttuurinen ja monikulttuurinen työ
- Osallistavan toiminnan kautta syntyneen tiedon luonne, dokumentointi ja hyödyntäminen työn kehittämisessä

00562 Asiakaslähtöinen verkostotyö, 5 op

Opiskelija osaa:

Opiskelija osaa toimia joustavasti osana moniammatillista asiantuntijaverkostoa sitä kehittäen ja johtaen. Opiskelija ymmärtää sosiaalisen verkoston tulkinnallisen luonteen sekä verkostotyön organisaatiokulttuuriset haasteet. Opiskelija osaa käyttää asiakaslähtöisesti verkostotyön menetelmiä. Opiskelija osaa toimia vaikuttajana eri sidosryhmien kanssa käyttäen erilaisia vaikuttamisen keinoja.

Opintojakson sisältö:

- Palvelujärjestelmän ja asiantuntijuuden muutokset, saumattomat palveluketjut
- Asiakaslähtöinen verkostotyö ja sen menetelmät
- Aktivoiva toiminta erilaisissa verkostoissa, hankkeissa ja projekteissa
- Työskentely jaetun asiantuntijuuden ryhmässä, päätöksenteko ryhmätilanteissa

148 OPINNÄYTETYÖ KEHITTÄMISHANKKEENA, 30 op

00415 Opinnäytetyö, 30 op

Opiskelija osaa:

- tehdä itsenäisesti oman alan kehittämistyötä ja soveltavaa tutkimusta
- soveltaa hankittua tutkimustietoutta omassa opinnäytetyössä kriittisesti ja analyttisesti
- soveltaa kehittämistehtävään soveltuvia tiedonhankintamenetelmiä
- valitun soveltavan tutkimus- ja kehitysmenetelmän ja siihen perustuvan dokumentoinnin ja raportoinnin
- arvioida ja opponoida tutkimusyhteisömaisesti opinnäytetöitä taustan, toteutuksen, tulosten ja raportoinnin suhteen

- toimia asiantuntijana soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä tekevässä yhteisössä

Opintojakson sisältö:

Työn tekeminen aloitetaan tutkimus- ja kehitysmetodologian viitekehyksestä. Opinnäytetyötä / kehittämistehtävää tuetaan ohjaustoiminnalla ja seminaareilla.

Opinnäytetyö on autenttisen työyhteisön kehittämishanke ja sen toteutusta tuetaan kaikissa opintojaksoissa.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö on soveltava tutkimus - tai kehittämistehtävä, jossa korostuu alueen ja alan kehittäminen, työelämän kehittämisen haasteet ja asiantuntijuuden kasvu. Opinnäytetyö muodostaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opintojen ytimen, jota muut opinnot tukevat. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö on rakenteeltaan ja sisällöltään näyttö asiantuntijuudesta ja innovatiivisesta tavastasi

ratkaista työelämälähtöisiä kehittämishaasteita. Opinnäytetyössä korostuu

opiskelijan, työelämän ja ammattikorkeakoulun välinen aktiivinen vuorovaikutus niin aiheen valinnan kuin tavoitteidenkin osalta.

Opintojakson kuvaus:

- opinnäytetyön oppimisprosessin avulla ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaja osoittaa, että hän kykenee soveltamaan opintojen aikana saamaansa osaamista käytännön työelämän muutostilanteissa
- opinnäytetyö toteutetaan ensisijaisesti autenttisessa työyhteisössä
- opinnäytetyön prosessi ja tulokset raportoidaan julkisessa opinnäytetyössä
- toisiaan lähellä olevista aiheista kehittämistehtävää tekevät voivat muodostaa yhteisen kehittämisryhmän
- opinnäytetyön ohjaajana toimii pääsääntöisesti yliopettaja, työn sisältö esitetään ohjaajalle, joka hyväksyy opinnäytetyön alkaneeksi ja sitoutuu ohjaamaan työtä

125 VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT, 0 op**Kuvaus:**

Vapaasti valittavilla opinnoilla opiskelija syventää ja monipuolistaa eri teemoihin ja kompetensseihin soveltuvaa osaamistaan. Näiden opintojaksojen avulla opiskelijat voivat edelleen muokata opintojensa sisältöjä vastaamaan omia henkilökohtaisia intressejään ja ammatillisia tavoitteitaan.

Sisältö:

Teeman alle sijoitetaan ne opintojaksot, jotka opiskelija valitsee Laurean kieliopinnoista, Laurean yhteisistä opinnoista tai toisen koulutusohjelman opetussuunnitelmasta. Teeman alle sijoitetaan myös ne toisessa korkeakoulussa (toinen ammattikorkeakoulu, yliopisto, virtuaali-amk, ulkomainen korkeakoulu) suoritettut opinnot, joille ei löydy korvaavuutta koulutusohjelman opetussuunnitelmasta, mutta jotka opiskelija haluaa liittää tutkintoonsa.